

քննած, հետադատած, լուսաւորած են իրենց անցեալ պատմութիւնը, կեանքը, լեզուն, գրականութիւնը, ազգագրութիւնն են են: Իսկ մեր մէջ... Նոյն իսկ ամենակարեւոր նիւթեր, լեզուն, լեզուին կազմութեան իւրաքանչիւր դարերու նկարագիրն ու գարգացումը, պատմութիւնն ու պատմագիրները՝ որ ի պակասութեան անհրաժեշտ կարեւոր լուսաւորութեան, կը մնան դեռ միջին ու իւրթին: Եւ այսպիսի դժուարակիւծ լուսաւորութիւններով զբաղողներու վրայ՝ անգոսնական ակնարկ կը նետէ դժկամակութեամբ Պր. Օշական:

Ոչ, սիրելի Յ. Օշական, ձեր թերթին մէջ գրուած շատ մը յօդուածներէն՝ թերեւս լաւագոյն իսկ խմբագրութեամբ, կարելի է կարգաւ արդի որ եւ է ազգային ու եւրոպական հանդիսի մը մէջ՝ առաջնակարգ վարպետի գրչէն ու վրձնէն ելած այդպիսի յօդուածներ. բայց ասոնք չեն խօսիր հայու սրտին, վասն զի կը նկարագրեն ու կը նկարեն ան ինչ որ հայուն չէ, կը մեկնեն ան ինչ որ հայը չի շահագրգռեր: Բայց խօսեցէք, գրեցէք հայու անցեալէն, լուսաւորեցէք հայ խաւարը, եւ անտարբեր կարծած հայն ալ պիտի դարձնէ գլուխը, պիտի սրէ ակննքը, ուշադիր, մտախորհ ու հոգեզմայլ պիտի խանդաղատի ու սեւեռի, վասն զի սրտին թելերը կը թրթռացնեն, իւր նախնեաց ձայնը կը հնչէ ականջին եւ կը փղձկի ի լուր՝ իւր մոռացուած անցեալին, իւր նախնեաց հոգեկան աշխատութեան եւ վաստակի, որոնք քարացած են տառերու եւ բառերու մէջ... Ահա՛ թէ ինչո՞ւ Վիեննական Մխիթարեանց օրգանն փարած ու յարած կը մնայ հայ անցեալին:

Որչափ կըցանք Պր. Օշականի խօսքերէն գուշակել, շատ մեծ համարում չունի Վիեննական Մխիթարեանց գրական գործունէութեան վրայ: Աւելի մէջ մէկ բանաստեղծներ, վիպագիրներ, թերեւս եւ թերթօնագիրներ կը փափաքի տեսնել Մխիթարեանները: Բայց մենք կը կարծենք, որ թերացած կ'ըլլանք մեր նպատակին մէջ եւ մեր ընտրած մասնագիտութիւնն զմեզ լիուրի կը գոհացնէ: Մեր խցկան մթնոլորտն ինչպէս զէպ ի վեր, նոյնպէս զէպ ի մեր հնութիւնները կը կոչէ զմեզ: Բայց բոլորովին անազգեցիկ չկարծէ Պր. Օշական Վիեննայի Մխիթարեանց գործունէութիւնը, թէ՛ եւրոպական ուսումնականաց եւ թէ՛ մեզի հետ զբաղող բարեկամաց վրայ:

Շատ հետաքրքիր ենք իմանալու, թէ Պր. Օշականի մեզի տալիք պատասխանին մէջ պիտի կարենա՞յ ցոյց տալ աշխարհիս որեւէ կողմը տպուած ձեռագրաց ցանկ մը, որ կանխած ըլլայ՝ Հ. Գալէմբեարեանի, Հ. Տաշեանի եւն իրր տխար տպուած ձեռագրաց ցուցակները: Որչափ կըցանք ստուգել (անշուշտ՝ Պր. Օշականն ալ ասի՞ր ու-

նեցած է՝ աննախապաշար ստուգելու) թէ՛ Վիեննայի Մխիթարեան Հարց տուած տիպարներն իրր օրինակ ծառայեցին՝ հայ ձեռագրաց ցուցակներն՝ դիտական, կանոնաւոր ձեւի մը բերելու: Եւ դժբախտաբար Պր. Օշական ոչինչ առաւելութիւն կը գտնէ՝ Վիեննայի Մխիթարեանց գործունէութեան մէջ:

Պիտի չխօսինք եւ չենք ուզեր խօսիլ — Selbstlob stinkt! — Վիեննայի Մխիթարեանց գրական ասպարէզին մէջ ունեցած ազգեցութեան վրայ, բայց կան ազգին մէջ շատեր որ կը վկայեն թէ Վիեննական Մխիթարեանք ալ ունեցան են եւ ունին իրենց Սարուխաններն, Ատրպետներն եւն են, որոնք՝ ոչինչ ընդհատ բանաստեղծ Պէշիքթաշեաններէ, Թէրգեաններէ, փառք ու պատիւ են համայն ազգին՝ հայ գրական ասպարէզին մէջ:

Պր. Օշականին մէկ ըսել չուզածք գուշակած ենք եւ պիտի պատասխանենք:

Հայագիտութեան նուիրուած լուրջ թերթի մը մէջ՝ խնամուած նիւթերը՝ ընկան է, թէ ամէնուն մատչելի կամ ինչպէս սովոր ենք ըսելու՝ «գիւրամարտ» չեն կրնար ըլլալ: Բայց ի՞նչ յանցանք կրնայ ունենալ թերթը, երբ նիւթն ինքնին դժուարամատչելի է: Ձեռ կարծեր, որ Պր. Օշական՝ հաստատել ուզէ, թէ հասարակական, գեղագիտական ու — — հրատարակուած շատ մը բանաստեղծական գրութիւններ հրատարակեն՝ աւելի դժուարին ըլլայ: Ոչ, բարեկամ, վասն զի այնպիսի նիւթերու համար — եթէ ընտուր ձիրքը չպակսի — շատ խորաթափանց տեսագոտութիւններ հարկաւոր չեն, ձեռագիրներու դարաւոր փոշիները կ'ըլլու վտանգներու ենթարկուելինը չկան: Ինչուսուր տաղանդը՝ զարգացեալ ազգերու գրականութեան պարզապէս ընթերցմամբը, ի սպառ կը հարթէ դժուարութիւններու յոյլը. Օրինակ է՝ Fénelonի Télémaqueը: — —

Ուրիշ կէտ մը: «Չուարթնոցի» յօդուածագիրը պէտք էր սքանչանալ ու զմայլել՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ըրած գոհողութեան վրայ: Ինքը թէ՛ իրր խմբագիր եւ թէ՛ իրր յօդուածագիր կրնայ գուշակել թէ այսպիսի հրատարակութիւն մը՝ որպիսի է «Հանդ. Ամսօրեան» պարագայից բերմամբ, հայ եւ օտար ուսումնականաց փոքր շրջանակի մը մէջ սահմանափակուած է. եւ հետեւաբար ահագին ծախքերու հազիւ փոքր մէկ մասը կը հանէ, սակայն յարատեւութեամբ կը շարունակուի հրատարակութիւնը: Երբ՝ «Տէր մի՛ արասցէ», ստիպուի օր մը «Հանդ. Ամսօրեան» գաղբեցրնել իւր երեւումը, ա՛յն ատեն զգալի պիտի ըլլայ՝ «Հանդէսի» մատուցած ծառայութիւնը հայ գրականութեան: Մի միայն մէկ հոգեւ ճաշակը՝ չափ ու քանակ չի կրնար ըլլալ հասարակական գործի մը նպատակայարմարութեան, գոյութեան իրա-

ւունքին, եւ ասոնց հետ կապուած պարագաներու:

Պր. Յ. Օշականին վերջին մէկ դիտողութեան մտադիր կ'ընենք զինքը, որ շատ ծանր եկաւ մեզի՝ մեր տառ ու բառերը քարացած անուանելը: Ծնորհիւ Մեսրոպայ եւ Սահակայ կը խօսին անոնք մեզի՝ մեր պատմական զարգացման հին շրջաններէն: Իւրաքանչիւր տառ՝ իւր ատած այլեւայլ փոփոխութիւններովը լեզուի զարգացման ժամանակի շրջան մը կը գծէ. Օրինակ մը. Գը կը գտնենք՝

ա. ց. յ. ր. գ ի ր կը կարգանք յն. ր ճ ի ղ ա.

Բ. կը գտնենք Գը՝ իրր ներկայացուցիչ հնդեւրոպական v (գերմ. w, f). օր. գէտ-գիտութիւն. սանսկ. ved-a, գերմ. wissen, գորտ, գերմ. Frosch = *forss, գործ, Werk.

Գ. բայց յն. ր = Գ զիւրը կը փոխանակուի հայերէն շատ հին բառերու մէջ ծով. այս շատ զարմանալի երեւոյթն ըստ բաւարականի ներկայացուցիչներ ունի. յն. մէջ-աւ, հայ. մեծ, գործ = գերմ. Werk, ծեր = յն. րէրաւ, ծնաւտ, ծնող, ծուռ, ծան եւն:

Թող Պր. Օշական շնորհք ընէ եւ ըսէ, քննուած են մեր «տառերը», նոյն իսկ միակ զն այս ուղղութեամբ, վերջացած է հայ լեզուի մէջ անոնց ունեցած գործունէութիւնը. գիտե՞նք անոնց՝ շրջանէ շրջան, դարէ ի դար, յառաջ բերած երեւոյթներն. սպահոգար, յառաջ հարցմանց պատասխանը: վապէս՝ Ոչ է այս հարցմանց պատասխանը:

Բայց «Հանդ. Ամսօրեան» է որ կ'աշխատի, այս ուղղութեամբ եւ Պր. Օշական շատ կը գտնէ «տառերով զբաղելն» եւ «քարացած» կ'անուանէ զանոնք:

Տառերն, համոզուեցէք, անհատապէս մէջ մէկ զարակագմիկ շրջաններու յիշատակն իրենց մէջ կրող՝ վաղընջեան ժամանակներէ մեզի հասած մատենաներ²⁵ են, որոնց էջերն հազիւ դարերու ընթացքին պիտի կարգացուին: Անոնք պիտի խօսին մեզի ընդ միշտ՝ այլեւայլ ժամանակներու բառերու կազմութեան մէջ իրենց ունեցած դերը, եւ բառերը պիտի պարզեն մեզի մեր նախապատմական ժամանակներու դեռ ծածուկ մնացած գաղտնիքը:

Ըսած ենք առթիւ մը (տես՝ մեր Արդի լեզուագիտութիւնը)՝ թէ պարզ ու զիւր մը «դաշինս կռի» ասութեան մէջ՝ կը մեկնէ մեզի մեր նախահայր մէջ զաշինքները քարափայտակներու վրայ գրուող ու կ'ուսուրանող (մեծ մրճով՝ կ'ուսու կամ կ'ուսն) նո գիտնիքը: Եւ այսպիսի դաշինքներու գաղտնիքը: Եւ այսպիսի դաշ-

²⁵ Կամ ինչպէս վերջերս քաղբիս մէջ տօնուած «Մշակութի օրուան» բանախօս Հ. Ներսէս Ազնիւեան օրինակով մը կ'ըսէր «36 բանակներու կը նմանին Մեսրոպայ հնարած 36 տառերն, որոնցմով պաշտպանել ուզէին Մեսրոպ մեր հայ լեզուն, հայ լեզուաբաններ ուզէին ու հայ ազգն՝ մոռացութեան անդնդէն մեր հայ երկիրն ու հայ ազգն»:

նադրութեան վրայէն լուս անցած են բազմադարեան տարեգիրք ու պատմագիրք, եւ միայն այս ու տառը մեծարարբառ կը պատմէ դարեր ու դարեր ետքը՝ այս մեծ գաղտնիքը: Եւ Պր. Օշականի պէս հայասիրտ հրապարակագիր մը՝ բառնալ կ'ուզէ մեր աչքերէն այսպիսի կարեւոր պեղումներ, զոր սիրէն այսպիսի կարեւոր պեղումներ, եւ բառերու» ըսողով կ'ընենք «տառերու եւ բառերու» անդնդախոր ծալքերու մէջ... Եւ նետել անդնդախոր անշուշտ նորալէպներու, վէպեկ ուզէ զմեզ անշուշտ նորալէպներու: Ըստ եւ բանաստեղծական սահմաններու: «Սուլ հակառակութիւն» չունինք այս վերջիններուն դէմ, բայց մեր ընտրած ասպարէզէն օտար նիւթեր են:

Հ. ԳԱՐՈՒՆԷԼ Ժ. Վ. ՄԵՆԵՎԻՇԵԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵԳԵՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 1929 ՏԱՐԻՈՅՆ ՀՄՄԸ

(Շարունակութիւն):

109. Blake R. P. — The Georgian Text of Fourth Esdras from the Athos Ms. The Harvard Theological Review, XXII (1929), էջ 57—105:

110. Lake K. R. P. Blake, S. New. — The Caesarean Text of the Gospel of Mark. The Harvard Theological Review, XXI (1928), Թ. 4, էջ 207—404. Հմմտ. Հանդ. Ամս. 1930, էջ 156—163, «Աւետարանի հայերէն թարգմանութեան սկզբնապիւր հարցը»:

111. Մինասեան Մ. — Նոր Կտակարանի հայերէն նախամեսրոպեան թարգմանութիւնը: Հայ Կոչնակ, 1929, էջ 716—718, 818—820:

Մ. կենթադրէ թէ Ե. դարէն շատ յառաջ արդէն գոյութիւն ունեցած է հայերէն գիր եւ գրականութիւն, նաեւ Ս. Գրքի թարգմանութիւն. բայց ապա Սահակ եւ Մաշտոց ջնջած, անհետացուցած են զանոնք՝ իրենց նոր գիրն եւ թարգմանութիւնը տառերով չհամար: Այսպիսի անիմաստ եւ անբարեխառն համար: Այսպիսի անիմաստ եւ անհետաքրքիր թարգմանութիւնը կը շարունակուի Մ. Blakeի վերոյիշեալ գրութեան արդիւնքը շարաչար իմանալով:

112. Քասուրի Եղ. Ս. — Ինչ էն կը բաղկանայ հայերէն Ս. Գրոց նախամեսրոպեան թարգմանութիւնը: Հայ Կոչնակ, 1929, էջ 1576—1579, 1608—1610, 1641—1643: Կը համարի Ք. թէ նախապէս միայն Ս. Գրքի բերանացի թարգմանութիւնը գոյութիւն ունէր, որ գրի գիւտէն ետքը իսկոյն գրի առնուեցաւ: Հետք մը

of Chalcedon. Lond. H. Ohlssor 1928, 8°, 13 էջ, 2 լուսատիպ տախտակով:

133. Lebon J. — Les citations patristiques grecques du „Sceau de la foi.“ Revue d'Histoire Ecclésiastique, XXV (1929), էջ 5—32. Lebon կ'աշխատի «Կնիք հաւատոյ»-ի յոյն Հայրերու կտորներուն աղբիւրները մասնանիշ ընել եւ ըստ կարելոյն հաստատել:

134. Հացոունի Հ. Վ. — Թուղթ Մակարայ Երուսաղեմացւոյ առ Ս. Վրթանէս: Բաղմովէպ 1929, էջ 260—264: — Հացոունի կը համարի թէ թուղթս գրած է Մակար առաջին Երուսաղեմացին Գ. դարու առաջին կէսին, առ Վրթանէս Պարթեւ: Սակայն իր առ այդ բերած պատճառներն ու ապացոյցները համողիչ չեն: (Հմմտէ այժմ Ա. կիրեան շ. Ն., Թուղթ Մակարայ... Հանդէս Ամսօրեայ 1930, էջ 509—577:)

135. Մ. Ս. — Գրեգորիոս Արշարունի: Բաղմովէպ, 1929, էջ 299—303: — Մ. կ'ընդունի երկու «Արշարունի Գրեգորիոս»ներ մին Դուրինի ժողովքին (645ին) մասնակցող, իսկ երկրորդը Մանազկերտի (726). եւ այս վերջինիս կ'ընծայէ «Ընթերցուածոց Մեկնութիւն»ը:

136. Ա. կիրեան շ. Ն. — Մովսէս Խորենացւոյ ժամանակն եւ անձնաւորութիւնը: Անահիտ (Պարս), 1929, Թ. 4, էջ 67—77: — Յօդուածագրին քննութեան համեմատ «Հայոց Պատմութեան» հեղինակն է Մովսէս Դեռնդ, որ ծագած է Ը. դարու երկրորդ կէսին եւ վախճանած թ. դարուն առաջին քառորդին: Գրած է իր Պատմութիւնը 790—810 շրջանին, ի խնդրոյ Սահակ Բագրատունւոյ, որ կ'ապրէր նոյն դարուն եւ տէրն էր Վասպուրականի մէկ մասին:

137. Գասպարեան Դոկա. Ա. — Մովսէս Խորենացւոյ ըմբռնումը պատմութեան մասին: Հայրենիք Ամսագիր, է (1929), Թ. 8, էջ 117—127: Գ. հարեւանցիորէն կը նկատէ Խորենացւոյ ըմբռնումը ժամանակաշրջանի, պատմութեան բովանդակութեան, աղբիւրներու մասին եւն:

138. Միսակեան Գ. — Մովսէս Խորենացի եւ իր Պատմութիւնը: Հայր. Կոչնակ, 1929, էջ 460—461, 490—491: — Անձանօթ նորագոյն խուզարկութեանց՝ Մ. ներկայացուցած է զԽորենացին ըստ աւանդութեան: Ըստ այսմ գիտականորէն անարժէք գրութիւն մըն է:

139. Օշական Յ. — Յովհաննէս Պատմաբան. Թ. դար: Սիոն, 1929, էջ 178—181: — Մատենագրութեան Պատմութեան դասականութեան մ'առթիւ գրուած կը թուի: Չունի գիտական արժէք:

140. Muyltermans J. — La domination arabe en Arménie. Extrait de l'Histoire universelle de Vardan, traduit de l'arménien et annoté. Étude de critique textuelle et littéraire. Louvain, Istas, 1927, 8°, էջ 176. Քնն. Simon J., Anal. Boll. XLVI (1928), էջ 403—404.

141. Max, Herzog von Sachsen. — Nerses von Lampron, Erzbischof von Tarsus, Erklärung des Versammlers. [Համբրնացւոյ Մեկնութիւն ժողովողի], հրատ. եւ թրգմ.: Leipzig, Harrassowitz, 1929, 4°, էջ IV—188: — Կը հրատարակուի հայ բնագիրը հանդերձ գերմաներէն թարգմանութեամբ:

142. Oudenrijn M. van de. — Oratiuncula S. Thomae Aquinatis in armenicalingua. (Աղթթ Ս. Թովմայ Ակունացւոյ ի հայերէն լեզու:) Angelicum, 1929, VI, էջ 77—82:

143. Քիւրտեան Յ. — Յովհաննէս Երզնկացի: Բաղմովէպ, 1929, էջ 166—171: Համառօտ կենսագրական մը:

144. Moldenhauer G. — Die Legende von Barlam und Josaphat auf der iberischen Halbinsel. Untersuchungen und Texte. Halle (Saale), Niemeyer, 1929, 8°, էջ VIII—348. (Romanistische Arbeiten, 13)

145. Ծանուլի Ա. — Այլաբանական եւ իմաստասիրական մեկնութիւն Չոսիմոսի զրոյցին: Բաղմովէպ, 1929, էջ 348—351:

146. Wohleb L. — Die Überlieferung des Pionios-Martyriums. RA CAKG. XXXVI (1929), էջ 175—178.

147. Millet G. et Der. Nersessian S. — Le psautier arménien illustré. Revue des Études arméniennes IX (1929), էջ 137—181: — Օր. Ս. Տէր-Ներսէսեան այս միասնական յօդուածին առաջին մասին մէջ մանրամասն նկարագրութիւնը կու տայ Սաղմոսարանին, որ սեպհականութիւն է E. Ségrédakis յոյնին. Չեռագիրս կը վերաբերի ԺԳ.—ԺԵ. դարուն, ամէն պարագային յառաջ է քան 1445 թիւը, երբ յառաջագիր մը կը յիշէ իր ընթերցած ըլլալը: Իսկ երկրորդ մասին մէջ G. Millet կը քննէ այդ նկարագրուած սաղմոսարանի նկարիչին գեղեցիկ արուեստը եւ համեմատելով նման յոյն նկարագրուած սաղմոսարաններու հետ կը փորձէ անոնց յարաբերութիւններն ու փոխադարձ ազդեցութիւնները մասնանիշ ընել: Այս առթիւ կու տայ միանգամայն իր քննած Չեռագիրներէն մանրանկարներու լուսատիպ գեղեցիկ օրինակներ:

148. Tisserant E. — Codices armeni Bybliothecae Vaticanae Borgiani, Vaticani, Barberiniani, Chisiani, sche-

dis Fr. Cornwallis Conybeare adhibitis, recensuit. Romae typis polygl. Vaticanis, 1927, gr. 8°, էջ XIX—395. Քնն. Fr. Macler, REA IX (1929), էջ 277—278: Սարգսեան շ. Գ., Բաղմովէպ, 1929, էջ 127—128, 255—256:

149. Չիթունի Տ. — Բատնագիր: Բաղմովէպ, 1929, էջ 139—144, 174—177, 212—216: — Չիթունի կը նկարագրէ նախ այդ «Բատնագիր»ին՝ իր տրամադրութեան տակ գտնուած միակ ձեռագիր օրինակն, որ ժապաւինած է 7—8 մետր երկայնութեամբ իրարու կցուած թուղթերու վրայ գրուած է 0'07 հարիւրորդամետր լայնութեամբ. այդ կը ներկայացնէ եւ կը հրատարակէ բովանդակութիւնը. եւ կու տայ միանգամայն Չեռագրին նկարներուն նկարագրութիւնը: Բատնագիրն ուրիշ բան չէ բայց եթէ Չարխափան մը կամ Հմայագիր մը: Չեռագիրս գրուած է «Յովհաննէս Գրիչ վանեցի»էն Աստուածատուրի որդի Ալվանեցի»էն ՌՄԾԸ թուի Յուլիսի 10-ին: Լահիւրդէ ՌՄԾԸ թուի Յուլիսի 10-ին: Սակայն յայտնապէս կը տեսնուի թէ Ալլահ-Սահայն յայտնապէս կը մեղած է եւ գրիչ վերջին մի քանի էջերուն: Որովհետեւ նավերը գրիչին անունը չնշած, իր անունն այլ թանկարով աւելցուցած է:

150. Բրիւսով Վ. — «Հայաստանի քանաստեղծութիւնը» (Մոսկուա, 1916, էջ 522), հաւաքածոյին ընդարձակ ներածութեան թարգմանութիւնն է, զոր Ա. Աբեղեան կը ներկայացնէ: Հայրենիք Ամսագիր, 1929, Թ. 7, էջ 99—111, Թ. 8, էջ 87—101, Թ. 9, էջ 95—108, Թ. 10, էջ 56—65:

151. Tchobanian A. — La Rose-raie d'Arménie. Tome III. Pages choisies des meilleurs poètes du moyen âge et de la période suivante. Paris, 1929, E. Leroux, gr. 8° XIX—291. Հմմտէ Հանդէս Ամսօրեայ, 1930, էջ 250: Քնն. Fr. Macler, REA. IX (1929), էջ 275—277: Բասմաջեան Կ. Յ., Հայր. Կոչնակ, 1929, էջ 270: Հ. Կ. Ք., Բաղմովէպ, 1929, էջ 63:

152. Չօպանեան Ա. — Թլիուրանցի ինչպէս ուր է: Հայր. Կոչնակ, 1929, էջ 6—8, 42—43, 75—77: — Չ. հակառակ Բ. Կիւլէսէրեանի կը հաստատէ թէ Թլիուրանցին կուսակրօն չէ, եւ հետեւելով Հ. Ն. Ակիրեանի (Արեգ, 1924, Ապրիլ 15)

կ'ընդունի թէ Կաթողիկոս Թլիուրանցին հետ նոյն չէ սիրային տաղեր գրող Թլիուրանցին:

153. Չօպանեան Ա. — Անտիպատար մը Յովհ. Թլիուրանցւոյ: («Սոստովանիմ եւ դաւանիմ»:) Անահիտ, 1929, Թ. 1, էջ 47:

154. Ա. կիրեան շ. Ն. — Նորագոյն կարծիքներ Քուչակեան քառեակներու մասին: Չոլաթթնոց (Պարս), 1929, էջ 224 եւ 292—295: Ա. 224 էջին վրայ հրատարակած է Անտիպատարին քառեակներ Նահապետ Քուչակի, իսկ 292—295 էջերուն մէջ կու տայ լուսաբանութիւններ ու մեկնութիւններ Քուչակի այդ երգերուն մասին:

155. Շրջիկ (Սիբունի). — Մեր հին տէրտէրները: Ազգաբար, 1929, Թ. 911—912: Շ. կը հրատարակէ Մարտիրոս Ղրիմեցւոյ երկու տաղը գրուած տէրտէրներու մասին:

156. Քիւրտեան Յ. — Մարտիրոս Ղրիմեցի կամ Կաֆացի տաղերը Թրակիոյ եւ Պուլխարիոյ Հայոց վրայօք: («Գաւթ իրիցու».) — «Սոփիայ քաղաքի իրիցոյ վերայ ասացեալ...»:) Բաղմովէպ, 1929, էջ 283—287:

157. Navarian A. — Anthologie des poètes arméniens. Paris, 1928, 16°, էջ 243. Քնն. Fr. Macler, REA. IX (1929), էջ 273—275.

158. Inglisian P.V. — Das armenische Schrifttum (արտոյ.) Archiv f. Bibliographie, Buch- und Bibliothekswesen — Թերթէն Linz, Winkler, 1929, էջ 37. — Ի. Հայոց մասին համառօտ պատմական ակնարկ մը տալէն վերջ կը ներկայացնէ հայ Մատենագրութեան ուրուագիծը սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը:

159. Baumstark A. — Literaturbericht (zum 2. Bande [1927]). Mit grundsätzlicher Beschränkung auf den außereuropäischen Christlichen Orient, unter Beihilfe v. P. W. Inglisian in Wien, bearbeitet vom Hauptherausgeber. Oriens Christianus, 1929, էջ 132, 178.

Հ. Պ. ՏԵՐ-ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Resumé der wichtigsten Abhandlungen.

Genealogie der Bagratiden (450—850). Von P. N. Akinian. Sp. 637—660.

Um über seine vorhergehende Arbeit (betreffs Leontius des Priesters) neues Licht zu werfen, will der Autor die Genealogie der Bagratiden rekonstruieren. Er zieht J. Marguart, Osteuropäische Streifzüge, Leipzig,

1903, S. 391—465, in Betracht. P. Akinian betont aber, daß manche literarische Stellen M. irreführt hätten und daß er einzelne Schwierigkeiten übersprungen habe.

Der Verfasser trachtet unter den verschiedenen Mitgliedern der Bagratiden-Familie eine Zugehörigkeit herauszufinden. Er